

Het prostitutiebeleid van Marijke Vos

AUTEURS Rob van den Hazel en Sybil van Oijen

FOTOGRAFIE Pierre Jans

Volgens Marijke Vos, wethouder Zorg in Amsterdam, moeten we ons blijven beseffen dat de prostitutiebranche geen gewone bedrijfstak is. Legalisering is volgens haar de juiste weg om de branche te kunnen blijven reguleren. "Maar als gemeente moet je ervoor blijven zorgen dat je prostituees ondersteunt en ze weerbaarder maakt."

Als Marijke Vos aan het woord is merk je weinig van de vaak genoemde afstand tussen de wereld van de bestuurders en wat zich op de straat afspeelt. Vanuit haar verantwoordelijkheid als wethouder Zorg, waaronder ook het welzijn van prostituees valt, spreekt ze met betrokkenheid over de positie van deze vrouwen en mannen die voor haar geen anonieme groep zijn. Gesprekken met prostituees en locatie-bezoeken aan de Wallen leerden haar dat elke prostituee haar eigen verhaal heeft. Ze vertelt dat er vrouwen zijn die zich ontworsteld lijken te hebben aan foute pooiers en nu zelfstandig ondernemer zijn. Maar ook dat er nog steeds vrouwen zijn die duidelijk onder druk of dwang achter het raam zitten. De verbetering van de positie van prostituees, vergroting van de weerbaarheid en keuzevrijheid van prostituees, inclusief de keuze om uit de branche te kunnen stappen, is voor Marijke Vos cruciaal. Maar prostitutiebeleid omvat volgens haar meer dan zorg voor de prostituees, het bestaat nadrukkelijk ook uit het aanscherpen van de regels, de aanpak van uitbuiting en de bestrijding van mensenhandel.

Haar beleidsnota 'Prostitutie v/m Amsterdam weerbaar en zelfstandig' bouwt voort op deze lijn. Het versterken van de positie van de sekswerkers door een passende zorgstructuur te creëren en in stand houden. Hieraan wordt uitvoering gegeven door te investeren in het Prostitutie & Gezondheidscentrum, en in een bredere samenwerking door het aanpakken van mensenhandel, de opvang van slachtoffers en door intensiever te controleren op de naleving van de regels in de branche.

Centrum voor Prostitutie en Gezondheid

Een voor Nederland uniek aanbod is het 'Prostitutie & Gezondheids-



Marijke Vos

centrum 292 (P&G292). P&G292 bestaat uit een multidisciplinair team van sociaal verpleegkundigen, voorlichters en maatschappelijk werkers. Binnen het project wordt nauw samengewerkt met verschillende hulpverleningsinstanties voor prostituees. Het gemeenschappelijke doel is het bevorderen van de zelfredzaamheid van prostituees te bevorderen vanuit een emancipatorische visie. Vanuit deze emancipatorische visie stelt P&G292 zich ten doel de gezondheidssituatie en de maatschappelijke en arbeidsrechtelijke positie van prostituees te verbeteren en geweld en uitbuiting tegen te gaan. Vooral de signaleringsfunctie is belangrijk, aldus Vos. Via het outreachend werk van gezondheidswerkers en maatschappelijk werkers worden veel contacten met de beroepsgroep gelegd. Hierdoor ontstaat

een goed beeld van de kwetsbare plekken binnen de branche. In totaal worden momenteel 2100 sekswerkers per jaar bereikt (plusminus 30 procent van het totaal aantal werkers).

De professionals werken laagdrempelig waarbij wordt ingezet op het creëren van een vertrouwensband met de prostituees. Wanneer een sekswerker aangeeft slachtoffer te zijn van mensenhandel wordt contact gelegd met de Amsterdamse Zedenpolitie en het Coördinatiepunt Mensenhandel. De ketenpartners begeleiden de prostituee vervolgens bij het doen van aangifte en het verkrijgen van een verblijfsvergunning (indien noodzakelijk).

De Amsterdamse aanpak van de mensenhandel is naar ons idee succesvol. Dat de nauwe samenwerking tussen zorg en politie goed werkt blijkt onder andere uit de toename van het aantal aangiften en vervolgingen. Ondanks het succes moet de uitbuiting en vrouwenhandel onder de aandacht blijven. De invloed van criminele elementen binnen de branche blijft onverminderd groot en hun aanpak is creatief. Met name op landelijk niveau moet worden geanticipeerd op deze ontwikkelingen. Marijke Vos laat niet na dit steeds weer onder de aandacht van de landelijke politiek te brengen.

Schaduwkanten

Marijke Vos legt de nadruk op de zorg voor prostituees, maar zij verliest daarbij niet uit het oog dat de branche ook moet worden ontdaan van criminele elementen. Tijdens 'undercover-werkbezoeken' aan de Wallen heeft ze zelf kunnen observeren hoe bepaalde mannen die zich voordeden als prostitués, eigenlijk opereerden als pooiers. En hoe de uitbater van een snackbar in de gaten hield hoeveel klanten een bepaalde sekswerker op een avond bezochten. Ze noemt het schrijnend dat je het onder je ogen ziet gebeuren, maar dat je het niet kunt tegengaan.

Het zijn deze ervaringen die voor Marijke Vos duidelijk maken dat je je als gemeente altijd bewust moet blijven van de schaduwkanten van de prostitutiebranche en dat je zeer zorgvuldig moet opereren en alert moet zijn op de eigen rol. Een voorbeeld is de rol van de gemeente bij het doorbreken van de machtsverhoudingen tussen exploitanten en vrouwen in de dienstverbanden. Dit kan onder andere worden doorbroken door vrouwen zelfstandiger te maken en ze te ondersteunen bij het starten van een eigen bedrijf. Het lastige is dat reguliere banken initiatieven van de vrouwen om een eigen bedrijf in de prostitutiesector te beginnen niet willen financieren, waardoor het risico ontstaat dat 'fout' geld gebruikt wordt. De gemeente staat wel achter deze initiatieven van de vrouwen, maar wil niet als geldschietter optreden.

Het onzichtbare in beeld krijgen

Verontrustend zijn de signalen dat de illegale branche in Amsterdam groter wordt, juist omdat de positie van de sekswerkers in het illegale deel van de branche uiterst zwak en kwetsbaar is. Het is belangrijk om het onzichtbare in beeld te krijgen, aldus Vos. Daarom laat Amsterdam specifiek onderzoek doen naar de illegaliteit in de branche. In eerste instantie is dit vooral een kwalitatief onderzoek. Het eindrapport moet nog verschijnen maar de eerste resultaten lijken er op te wijzen dat er geen sprake is van verschuivingen naar andere vormen van prostitutie

als gevolg van het sluiten van het aantal ramen. Wel lijkt het zo te zijn dat de machtspositie van de exploitanten groter wordt.

De wethouder waarschuwt voor al te grote verwachtingen ten aanzien van wat je inzichtelijk kunt maken met onderzoek. Niet alleen zal het lastig blijven escort en thuiswerk goed in beeld te brengen, de prostitutiebranche blijft zich snel en grillig ontwikkelen. Vos: "We moeten ernaar blijven streven de ongewenste ontwikkelingen in de branche voor te zijn. Dit vraagt om continue daadkracht en inventiviteit."

Literatuurselectie

Vos, M. (2008) "Prostituee v/m Amsterdam- weerbaar en zelfstandig"
Amsterdam 2008-2010, Amsterdam: Gemeente Amsterdam.